

Un viatge emotiu i quasi palpable

per Jordi Bordes

Farrés Brothers s'ha atrevit a adaptar una de les peces incòmodes de Mercè Rodoreda. Ho fa traslladant a l'escena les imatges (més, sovint, que les pròpies paraules de l'escriptora) que evocuen una sordidesa i una necessitat d'afagar aire a glopades, com qui li falta respiració després d'haver estat amb el cap sota l'aigua massa estona. Biel Rossell (acompanyat per Biel Serena, que hi posa l'espai sonor en directe) és l'Adrià Guinart que decideix escapar-se de casa i anar a la guerra. En realitat, vol anar a descobrir món sense les croses de la família. De seguida, s'adona que la guerra és un lloc inhòspit, tòxic i prefereix vagarejar (sobreviure) voltant-hi. Per això, tot i el títol, no hi ha pràcticament trets. Les bombes ressonen lluny; només veu les conseqüències, les cases fumejant, els cossos surant per l'Ebre, els sots dels obusos. L'obra és plena d'anònims perduts, sense esma pel dolor de les pèrdues contínues, per una desesperació agònica.

La clau del treball és jugar amb l'actor a escena per estalvar-se descripcions i, jugar amb les el·lipsis coreogràfiques per retallar capítols sencers. La literatura més poètica s'enlaira com a Canto jo i la muntanya balla transmetent la flaire del text tot ballant-la. I sí les torsions de Rossell fent d'arbre que es desarrela o projectant ombres grotesques de les veus adultes que el volen allisonar i de les que desconfia sempre transporten a una poètica desesperada, de mans anguloses (com les pintures d'Egon Schiele), pintades al carbó. Hi ha una buidor adolescent que coincideix l'actor amb el personatge, tot i viure situacions molt diferents i que traslladen al Ricard de 3r amb l'actor Quim Àvila, convertint-se de víctima a botxí, com el rei desfigurat de Shakespeare.

L'espai a Quanta quanta guerra és orgànic. És la sorra d'on s'escapa l'Adrià i que va escampant sobre el linòleum blanc (com qui embruta les planes del seu dietari vital). És el cubell d'aigua d'on emergeix el somni i el desig per Eva; és el foc que crema el monstre; o la poma que representa la noia i una taula que es transforma en porta, mirall, butaca, tomba... La construcció d'aquest univers s'adapta com un guà a la mà, perquè ressegueix la rudesia de la fusta, com la Colometa, ho feia amb els dibuixos de l'escala i les molles de pa de sobre la taula, esperant qui sap què. La vida arrossega els personatges rodoredians i ells proven de subsistir-hi, d'amotllar-s'hi, sense voler fer gaire fressa, ni molestar ningú.

L'espai sonor és un altre dels encants de la peça perquè acompanya sovint com una sintonia vitalista però, també calla per transmetre la buidor en el moments de major cruesa. Perquè la peça ressegueix la cruesa de la novel·la. Si el text s'ha llegit abans, s'enten millor el significat de cada quadre (traspassat a coreografia o mimica). Si és la primera topada amb l'obra, convida a llegir-la posteriorment per entendre la profunditat dels pous per on transita l'Adrià Guinart. L'obra té aquella ambició encomanadissa; és entusiasta. Amb el rodatge, aniran apaereixen els matisos i es podrà veure encara més el personatge i menys l'actor (que mira fit a fit al públic amb naturalitat i molta valentia).

Hi ha una Mercè Rodoreda mes enllà dels jardins de Sant Gervasi. L'escriptora de La plaça del diamant que també va voler fer fortuna al teatre amb La senyora Florentina i el seu amor Homer té un costat fosc que supura fèl i s'exposa molt vulnerable. Com a La mort i la primavera, aquesta Quanta, quanta guerra fuig dels quadres més èpics de la lluita i torna a radiografia els esvorancs de les bombes fetes al camí. Com a Et vindré a tapar proposa un viatge íntim, desesperat, de desigs i frustracions sense reserves, posant el cor a la graella enmig d'una guerra entre germans, casa a casa, poble a poble. Rodoreda, amb la sensible mirada que li va proporcionar l'exili i les pèrdues, fa un retrat cru de la rereguarda. Darrera els cossos hi ha les ànimes que ella retrata. Ara, amb una cruesa palpable. La proposta de Farrés Brothers, que ensenya aquestes ferides físiques i psíquiques convida a abraçar els personatges i donar-los escalf a la vora del foc de casa. Deixar que s'expressi i escoltar-lo en silenci.